

MÜ'MİN KARDEŞİNİ KORUMAK, KOLLAMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz, dünya ve ahiret saadetine cümlemenizi, cümlemizi nail eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek sözlerini, hadislerini okumak için toplandık. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce, Peygamber Efendimiz'in ruhuna ve cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına, sâdât ve meşayîh-i turuk-u aliyyemizin, evliyâullahın ruhlarına; salihlerin, müttakîlerin ruhlarına, bu hadisleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş ravilerin, âlimlerin, kitabı yazmış olan zatın, kendilerinden feyz aldığımız hocalarımızın ruhlarına ve ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerimizin, yakınlarımızın, analarımızın, babalarımızın, dedelerimizin, ninelerimizin,

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

akrabamızın, ahabamızın ve bu beldelere gelip buralarda vefat etmiş olan mü'minîn ve mü'minât kardeşlerimizin ruhlarına hediye olmak üzere, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım!

.....

Rabbimiz, onların ruhlarını şad eylesin, kabirlerini pür-nur eylesin... Bizlere de dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eylesin...

a. Mü'minin Yardımına Koşmak

İlk hadis-i şerifi İmam Buharî rivayet etmiş.

İmam Buhari'yi herkes duymuştur, bilir. Hadis ilminin en yüksek şahsiyetlerinden birisi. İmam, önder demek. Hadis imamlarından, hadis ilminde önder olan kişilerden demek. Kıymetli kitaplar yazmış ve sahih hadisleri toplamış. Onun için, "Buhari böyle dedi" deyince herkesin hoşuna gider ve itiraz edecek bir durum görmezler. Ve itimadlı rivayetleri topladığı için sözü kıymetli oluyor. Kimden rivayet ettiğine dikkat eden, senedine, sıhhatine ihtimam eden bir kimse.

Enes RA'ın rivayet ettiği bu hadis-i şerifi, bu bilginin ışığında açıklamaya çalışalım:¹

---

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.120, no:7670; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.359, no:7470; Buharî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.350, no:1184; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.348, no:13705; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.306; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.41, no:3061; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.195; İbni Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.138, no:4410; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.77, no:524; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.232, no:1032; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadâü'lHavâic*, c.I, s.41, no:29; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.415, no:7215; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, 2

مَنْ أَغَاثَ مَلْهُوفًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثًا وَسَبْعِينَ
مَغْفِرَةً وَاحِدَةً فِيهَا صَلَحُ أَمْرِهِ كُلِّهِ وَثِنْتَانِ
وَسَبْعُونَ لَهُ دَرَجَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(خ. فى التاريخ، هب. عن أنس)

(*Men egase melhûfen*) “Kim, muhtaç ve düşkün bir kimsenin imdadına yetişirse... Ona yardımcı olmak için maddeten yardım etmek, mânevî bakımdan yardım etmek, destek olmak, elinden tutmak, kaldırmak; paraya pula, mala mülke, yiyeceğe, içeceğe ihtiyacı varsa onu vermek; manevi destekse o bakımdan yardımcı olmak... Kim, böyle düşkün ve ihtiyacı olan bir kimsenin imdadına yetişir, ona yardım ederse...”

(*Keteba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne mağfireten*) “Allah bu yardım eden kuluna yetmiş üç mağfiret yazar, nasip eder, verir. (*Vâhidetün fîhâ salâhu emrihî küllihî*) Bu mağfiretin bir tanesi, bu adamın bütün işlerinin iyi olmasına, salâhına yeterlidir. (*Ve sintâni ve seb'üne lehû derecâtün yevme'l-kıyâme*) Geriye kalan yetmiş iki mağfiret de, kıyamet gününde bu adamın derecesinin artmasına gider, derecesinin artması içindir.”

İşlerinin hepsinin düzelmesine, hoş hale gelmesine bir mağfiret kâfi gelir. Yetmiş iki mağfiret de cennette derecesinin yükselmesine sebep olur.

Onun için, mü'min mü'mine yardımcı olacak.

Mü'min mü'minin imdadına koşacak. Maddî sıkıntısı varsa maddi bakımdan destek olacak.

Düşman ona zulmetmiş, bir kenarda kıstırmış vuruyor, kırıyor, dövüyor. O zaman yardımına koşacak. Başına çeşitli musibetler, fitneler gelmiş, kenarda perişan, darmadağın zavallı... Geliyor, "Sana ne oldu?" diyor, elinden tutuyor, kaldırıyor, işlerine yardımcı oluyor, moralini düzeltiyor.

Bunlar ve buna benzer başka ne türlü çare ve yardım şekli

hatıra geliyorsa, bunların hepsi anlaşılabilir Efendimiz'in bu ifadesinden. Müslüman, müslümanın böyle yardımcısı olacak.

b. Mazlum da Olsa, Zâlim de Olsa...

Hattâ Peygamber SAS Efendimiz'in güzel, nükteli bir ifadesi var, buyuruyor ki:²

---

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hâris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan. İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

أَنْصُرُ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
نَصْرَتُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَمْنَعُهُ
مِنَ الظُّلْمِ فَذَلِكَ نَصْرُكَ

(بخ. ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen) “Din kardeşine zàlim de olsa yardım et, mazlum da olsa yardım et!”

(Kîle) Denildi ki: (Yâ rasûla’llàh, nasartühû mazlûmen) “Yâ Rasûlallah! Mazlum kardeşime yardım etmeyi anladım; çünkü zulme uğruyor, tabii ona yardım edeceğim. (Fekeyfe ensuruhû zàlimen) Pekiyi, zalim kardeşime nasıl yardım edeyim? Yâni zulüm kötü değil mi?”

(Kàle) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (Temneuhû mine’zzulmi) “O kardeşinin zulüm yapmasını engellersin, o işten döndürürsün; (fezâlike nasruke) bu da ona senin yardımındır.”

Demek ki müslüman kardeşimizi hiç bir şekilde boş bırakmayacağız. Doğru yolda gidiyorsa gidişinde yardımcı olacağız. Yanlış iş yapıyorsa, gene yardımcı olacağız, yanlış işten dönmesine destek olacağız.

Kovboy filmlerinde görüyoruz, mesela yabani bir atı yakalayacaksın, nasıl gidiyorsun?

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü’l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

Uzun zaman yanında gidiyorsun. Ya da posta arabasının sürücüsü yaralanmış, araba fena halde gidiyor. İçindeki kadınların kurtarılması lazım! Filmin hafiyesi, kahramanı ne yapıyor? Yanından beraber gidiyor, gidiyor, gidiyor; sonra atların üstüne atlıyor, onları durduruyor. Böyle sahneleri hatırlayın!

Müslüman da, kardeşi zalimse gene yanında gidecek ilk önce. Ondan sonra onun tepesine binecek, dönderecek.

“—Gel bu tarafa bakalım, kumarı bırak, içkiyi bırak! Evi bıraktın, çoluk çocuğa bakmayı bıraktın, darmadağın oldun, bizi rezil ettin bu Avustralya’da. Senin bu yaptığın ayıp değil mi? Doğru düzgün müslüman olman lâzım. Bırak bakalım şu afyonu, bırak bakalım şu içkiyi, bırak bakalım şu kumarı..”

Doğru yola çekecek, kazanacak. Bir adamı kazanacak. Çok güzel bir şey bu... Bütün müslümanların bunu yapmaya çalışması lâzım. Her türlü yardımı yapmaya çalışması lâzım.

Emin olun, şurada kendime dikkat ediyorum; boş durduğu zaman insan bunalıma düşüyor. Boş durmak iyi bir şey değil, felâket, fena bir şey... İnsanın bir çalışmaya ihtiyacı var. Sabahtan akşama kadar oturmak, karpuz gibi tarlada yatmak olmaz ki. İnsan bir çalışma yapacak, bir gayret gösterecek, uğraşacak, didinecek, bir faaliyet gösterecek. Sonuç da alınınca, el-hamdü lillâh... Tarlayı eken bir insanın mahsulü alması çok güzel oluyor.

“—Hocam bu incir, bu elma, bu armut kendi

bahçemden; bu üzüm kendi bağımdan, asmamdan kopardım, getirdim.” deyince onun tadı başka oluyor.

Onun için çalışacağız. Nasıl çalışacağız?

Dünyaya çalışsan bile iyi... Çünkü boş durdun mu depresyon başlıyor, dejenerasyon başlıyor. Adam, iş yapacak, çalışacak, bir şey yapacak, üretecek.

Evliyaullahtan birisi terziymiş, dikiyormuş. Diktiği yeri söküyormuş, yeniden dikiyormuş. Yeniden söküyormuş, yeniden dikiyormuş. Birisi dayanamamış, sormuş:

“—Bunu niye dikiyorsun? Bir sebep var ki diktin, peki niye söküyorsun? Söktün, ondan sonra niye dikiyorsun?”

Başını sallamış adam:

“—Ahh, sen bu nefsin ne kadar zalim olduğunu bilmezsin. İnsanın içindeki bu nefs-i emmâre var ya, sen onun ne kadar zalim olduğunu bilmezsin. Ben bilirim onu... Ben onu böyle meşgul etmesem, o beni öyle şeylerle meşgul eder. “Kalk şu günahı işle, buraya git, şu haltı ye, bu nâne yi!” diye kışkırtır, fitler, dürter.”

Keşke hakikaten nâne olsa, nâne güzel bir şey. Bu bakımdan meşguliyet olması lazım! İş olacak, sağlam, hayırlı, feyizli, mübarek bir iş...

Burada pırlanta gibi çocuklar var. Bu çocuklar Kur’an’ı biliyor mu? Bilmiyor.

“—Sen Kur’an’ı biliyor musun?”

“—Biliyorum.”

“—Sen bir çocuğu yakala, onun hocası ol, ona Kur’an-ı Kerim’i öğret! Sen řu işi, sen bu işi yap...”

“—Bu çocuk benim eserimdir, řu bahçe benim eserimdir, řu işçi benim eserimdir, řu duvar benim eserimdir, burayı ben boyadım.”

Böylece, çalışmaktan ve gayret göstermekten dolayı için rahatlasın.

c. En Sevaplı İş İnsan Kazanmak

Bu meşguliyetlerin her çeşidi güzel ama en güzeli, en sevaplısı insan kazanmak. Bundan daha sevaplısı yok. En sevaplısı insan kazanmak. Neden? Eğer sen bir insan kazanırsan, bu insanın ömrü boyunca kazandığı sevapların hepsinin bir kopyasını da senin defterine yazıyorlar. Çünkü sen bu adamı doğru yola getirdin. Bu adam namaz kılıyor, sevap kazanıyor. Kendisi kazanıyor sevabı. Bunun sevabından hiçbir şey eksilmeden, onu sen doğru yola getirdiğin için, bir kopyası da senin defterine yazılıyor. Böylece sen dünyada bir kişilik değil iki kişilik sevap kazanmış oluyorsun. Ya üç kişiyi yola getirmişsen? Üç kişilik sevap kazanıyorsun. Beş kişilik, on kişilik, yüz kişilik, bin kişilik sevap... Büyük evliyaullahın ne kadar sevap kazandığını anlayın! Sen mahşer yerine gideceksin, sevapların, günahların bir kişilik, bir kişinin çalıştığı kadar, yani mahdut. Bir insan bir günde ne kadar yevmiye iş yapar? Ne kazanır? Küçük bir yığın. Ötekisi ise dağlar gibi yığılmış bir sevapla gelir. Neden? Birçok kimsenin sevabı ona da aynen verilmiş. Neden? Onların hepsinin sevap

işlemesine vesile olmuş da ondan. Kolay bir şey bu. İslâm'ın güzel tarafı bu. Hutbelerde hoca efendiler söyler, duymuşsunuzdur. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ

حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود النَّصَارِي؛ ت. ع. وابن أبي الدنيا عن أنس؛ حم. عد. عن (سليمان بن بريدة عن أبيه؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) “Hayra delâlet eden, hayrı yapmış gibi sevap kazanır.”

İşte sen hayra delalet ettiğin zaman, o hayrı yapmış gibi sevap kazanıyorsun. Birisine desen ki:

---

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan. Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadâi'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

“–Şurada fakir bir kadın var, senin de paran var. Benim yanımda param yok. Gel buna bu yardımı yap!”

O da ona o yardımı yapsa, hem o yardımı yapan sevap kazanıyor, hem de ona bu tarafı gösterdiğin için, bu hayrı yaptırttığın için sen sevap kazanıyorsun.

Onun için boş durmak yok, çalışmak var. Çalışmanın en güzeli, insanların doğru yola girmesine çalışmak veya doğru yola girmesine sebep olacak müesseseleri takviye etmek.

“–Şu cami, Avustralya’da bir müessese mi?”

“–Bir müessese.”

“–Ne yapıyor?”

“–Müslümanları derliyor, toparlıyor, müslümanların işlerini görüyor, çocukların eğitimine, kadınların eğitimine sebep oluyor.”

Öyleyse, bu müesseseyi kullandırırsan, bu müessesenin, bu fabrikanın çalışmasından meydana gelen büyük sevapların bir kopyası sana yazılır.

“–Ben kendi başıma yaşayacağım hocam. İkindiden sonra bir sütlü kahve içmek isterim, ondan sonra bahçede şezlonguna oturmak, maç seyretmek isterim, şunu isterim, bunu isterim.”

İyi ama işte o zaman bu sevapları alamazsın. Tabi bunun başka türlü zararları da arkasından çıkar.

Bir kardeşi kurtarmaya gayret edeceksin. Yardıma muhtaçsa yardımına yetişeceksin. Adam de-

nize düşmüş, boğulacak. Sen yüzme biliyorsun. Atlayıp kurtaracaksın, alıp çıkaracaksın. İşte bir insanı boğulmaktan kurtardın. Elhamdülillah. Ne kadar büyük sevap! Bir can kazandırdın diye. Bu devamlı hatırımızda kalsın.

“—Yardıma muhtaç, düşkün, sıkıntıda olan bir insanın yardımına, imdadına yetişen bir insana Allah yetmiş üç mağfiret yazar. Bunun bir tanesi onun bütün işlerinin düzelmesine yeter de artar bile. Geriye kalan yetmiş ikisi de onun cennette nice dereceler kazanmasına sebep olur.”

Onun için kardeşlerinize yardımcı olun. Kardeşlerinize destekçi olun. Kardeşlerinize işbirliği yapın. Kardeşlerinize, kardeşliğin gereği olan bir muamele içinde devamlı çalışın.

d. Gıybet Edene Karşı Çıkmak

İkinci hadis-i şerife geçiyoruz.

Biliyorsunuz, gıybet diye bir günah var. Gıybet nedir? Burada olmayan bir kimseyi çekiştirmek. Burada olmayan gâib bir kimsenin gıyabında, onun arkasından, birisi ile onu çekiştiriyorsun, konuşuyorsun.

“—Aman, şöyle berbat, böyle günahkâr, böyle yalancı, şöyle dalavereci, şöyle dolandırıcı...” buna gıybet deniliyor. Yani, onun aleyhinde, hoşuna gitmeyecek söz söylemek.

Gıybetin çok büyük günahı var.

“—Gıybet eden kimsenin söylediği söz doğruysa, o da günah mı?”

Zaten, söylediği doğruysa, gıybet oluyor. Söyle-

diği sözler doğru değilse, iftira oluyor. Bu daha fena. Bir adam dürüst, sen ona sahtekâr diyorsun. Bu iftira... Adama hakikaten sahtekârsa, sen de ona sahtekâr diyorsan, bu gıybet oluyor. Yâni, zaten var olan kusurunu söylersen gıybet oluyor. Kusuru yokken söyledin mi iftira oluyor. O da ayrı bir belâ, ayrı bir günah...

Adamın kusuru var, biraz tembel, sözüne sadık değil, sözünde durmuyor vs. Onun olmadığı bir yerde bu kusurlarını gıybet ediyor. Bu yasak. İslâm'da bu yok. Ya git, dobra dobra yüzüne söyle, bir kenara çek, de ki; “—Kardeşim, sende şöyle bir kusur gördüm, bunu düzeltsen iyi olur, günahdır, ayıptır..” Ya da gıyabında konuşma. İslâm'da bir kimsenin gıyabında konuşmak yok. Ama pek çok kimse bu gıybeti yapıyor. Yani mecliste bulunmayan bir kimsenin aleyhine balladıra ballandıra sohbet konusu yapılıyor.

Ozaman iyi bir müslüman ne yapacak? O aleyhteki konuşmayı durduracak, yaptırtmayacak. Çünkü dinimiz gıybeti yasaklamış. Kimsenin arkasından konuşmak yok. Erkeksen dobra dobra yüzünden konuş. Kusuru varsa, kusurunu şahsen ikili görüşmelerle sağla. Arkasından konuşmak yok. Neden? Bu, cemiyeti mahvediyor. İnsanları birbirine düşman ediyor, ahbaplıkları bozuyor, kişileri küstürüyor, cemaati dağıtıyor. Onun için gıybet yok. İslâm bunu yasaklamış. Peki, birisi senin yanında gıybet ediyor, ne yapacaksın? Susturacaksın! Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁴

⁴ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Gıybeh*, c.I, s.112, no:103; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.586, no:8028; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV,

إِذَا وَقَعَ فِي الرَّجُلِ وَأَنْتَ فِي مَلَا فَكَنْ لِلرَّجُلِ
نَاصِرًا وَلِلْقَوْمِ زَاجِرًا أَوْ قُمْ عَنْهُمْ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن أنس)

ME. 132 (*Izâ vukîa fi'r-racüli ve ente fî melein*) “Sen bir cemaat içinde bulunurken, bir kimse hakkında gıybet edildiğini görürsen, (*fekün li'r-racüli nâsıran*) o kimse için yardımcı ol! (*Ve li'l-kavmi zâciren*) Cemaatı da ondan men etmeye çalış! Gıybet edenlerin karşısına çık, onları sustur! (*Ev kum anhüm*) Eğer onları engelleyemiyorsan, oradan kalk git!”

İki madde... Bir: Gıybet edilene yardım edecek, onun avukatı olacak. Gıybet yapan kimseyi susturacak:

“—Senin bu yaptığın ayıptır, günahdır, sus bakalım! Caminin içinde oturup dururken, sevaplı bir iş yaparken şimdi gıybete mi döndük? Günaha mı döneceğiz? Burası günah yeri mi? Kes bakalım!” Veya, “Bu toplantıya onun için mi geldik? Bu ziyareti günah kazanalım diye mi yaptık?” diyecek.

İkincisi:

“—Artık oranın tadı kalmamıştır, onların yanından kalkın!” diyor Peygamber Efendimiz.

“Gıybet eden insanları hem sustur, hem de artık onların yanında oturma!” diyor. Hakikaten böyle yapabilseydik, gıybeti önlerdik biz.

Gıybet yapılan bir yerde: “—Ayıp değil mi? Sus,

gıybet günahdır, bırak bunu. Hem o arkadaş senin söylediğin gibi biri değildir. Pek çok iyi tarafları da vardır. Kusursuz kul mu olurmuş? Siz ne zaman akıllanırsanız, ben o zaman sizin yanınıza gelirim” deyip kalktınız gittiniz. Eğer senin kalkmanı istemiyorsa, o adam bir daha senin bulunduğun yerde gıybet yapmaz. Senin yanında gıybet yapılmaz. Ne güzel! Güzel bir ahlâkı yerleştirmiş, kötü bir ahlâkı engellemiş olursun.

e. Gıybet Edilene Yardım Etmeyenin Cezası

Gelelim diğer hadis-i şerife. İbn-i Ebi'd-Dünya kaydetmiş. Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz SAS buyurmuş ki:⁵

مَنْ اغْتَيْبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمِ فَلَمْ يَنْصُرْهُ وَهُوَ
يَسْتَطِيعُ نَصْرَهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن أنس)

ME. 1155 (*Meniğtîbe indehû ehühü'lmüslimü felem yensurhü*) “Bir kimse ki yanında müslüman bir kardeşi çekiştirildiği halde yardım etmiyor.” Ona yardımcı olmuyor, onun avukatlığını yapmıyor, onu korumuyor. Yani gıybeti engellemiyor, gıybeti yapılan şahsı savunmuyor, müdafaa etmiyor.

⁵ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Gıybeh*, c.I, s.112, no:104; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.566, no:1181; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.415, no:7216; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.215, no:2323; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.28, no:21401.

(*Ve hüve yestatîu nasrahû*) “Ama aslında yardım etmeye gücü yeter.” Yâni hatırlı bir kimsedir, söylese sözü dinlenir, o işi engeller. Buna rağmen yapmıyor. Gücü yettiği halde yapmıyor. Gıybet yapılırken isteseydi mani olacaktı, ama olmadı. Bakalım bunun cezası ne olur?

(*Ezellehu'llâhu teâlâ fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) “Allah, yardım etmeyen bu kimseyi dünyada da, ahirette de hor ve zelil eder. Dünyası da hor olur, ahireti de hor olur.”

Adam işin içinde değil; gıybet edilen kimse değil, gıybet eden kimse de değil. Aleyhinde konuşulan şahıs falanca, aleyhte konuşan şahıs filanca, bu ise arada... Sustuğu için cezayı yiyor.

İslâm'ın ahlâkını görüyor musun? İslâm, insanı nemelazımcılıkta tutmuyor, bırakmıyor. “Neme lazım?” diye duran da belasını buluyor. İnsanın “neme lazım?” demeye hakkı yok. Neden?

Bu bir gemidir, bir yerinden delinirse hepimiz batarız. Yani biz İslâm toplumu olarak fayda sağlayamazsak toptan gideriz. Başarılı çalışma yapamazsak toptan zarar görürüz. Onun için gemiyi deldirtmeye müsaade etmiyor İslâm. “Neme lazım, ben kimsenin işine karışmayayım!” dedirtmiyor. Karışacaksın, engelleyeceksin. Karışmazsan hem dünyada zelil olursun, hem ahirette... Ceza gelir. Allah ceza verir.

Yasak olan bir yere arabayı park edebiliyor musun? Edemiyorsun. Neden? Avustralya polisi bir ceza yazar, üç ay sonra gelir makbuzu, bal gibi de ödemek zorunda kalırsın. Onun için korkuyorsun. Burada nasıl bilmiyorum,

Almanya’da sileceğin altına makbuzu koydu mu kuzu kuzu gidiyor, kuyruğa giriyor, ödüyor. Şu kadar gün geçerse ceza katlanıyor, daha fazlasını ödüyor.

Birisi İsveç’ten Almanya’ya gelmiş. Ne olduğunu unuttum, arabasıyla bir suç işlemiş. Yasak yere park etmiş galiba, ceza yazmışlar. O da “nasıl olsa gelip geçiciyim” diye geçmiş gitmiş, cezayı ödememiş. Adamlar bunu kompütereye işlemişler. Bu sefer dönüşte yine gelmiş, “—Arabanı bu ülkeye sokamayız, giremezsin” demişler. “—Peki ödeyeyim?!” “—O da olmuyor.” Dünya ehli insanların, kompütereye işlediği zaman cezasının böyle olduğunu biliyorsun, Allah celle celâlühû yazıyor, korkmuyor musun? Allah cezasını verecek, ceza gelecek. Dünyada da, ahirette de zelil ve hor olacaksın. “—Ben aziz olmak istiyorum, zelil olmak istemiyorum; makbul olmak istiyorum, itilen kakılan, hiç kimsenin itimat etmediği, sevmediği, hor gördüğü bir insan olmak istemiyorum..” İstemiyorsan, o zaman sağlam karakterli olacaksın ve yapman gereken görevi yapacaksın. Toplum içinde aktif olacaksın, uyumayacaksın. “Uyuma, çuval ağzı aç” derler ya hani.. Gafil vakit geçirmeyeceksin ve çalışma yapacaksın. Bakın, anlayın İslâm ahlâkı böyle işte. Peygamber Efendimizin, nasıl bir insan olmamızı istediğini anlayın. Gıybet etmeyecek, yanında gıybet de ettirmeyecek. Gıybet edilirse susturacak. Susturmazsa, kendisi belasını bulacağı için tir tir titreyecek.

f. Cuma Günü Gusletmek

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Ne kadar güzel, müjdeli bir hadis-i şerif. Herhalde ilk defa duyuyorsunuz. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁶

مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ فِي طَهَارَةٍ

إِلَى الْجُمُعَةِ الْآخَرَى

(ك. عن أبي قتادة)

ME. 1156 (*Meni'ğtesele yevme'l-cumuati*)
“Kim cuma günü gusül abdesti alırsa, yıkanır, (kâne fî tahâretin ile'l-cumuati'luhrâ) gelecek cumaya kadar mânevî bir temizlik içinde bulunur.”

İğtisâl ne demek? Gusül abdesti almak demek. Gusül abdesti ne demek? Ağzına üç defa, burnuna üç defa su veriyor, bütün vücudunu tepeden tırnağa ovuşturarak, hiç kuru yer bırakmayacak şekilde, güzel bir tarzda yıkıyor. Buna gusül abdesti deniyor.

Gusül abdesti ne zaman olur? Buluğa ermiş bir insan ihtilam olduğu zaman gusül abdesti alması icap eder. Ama bazen böyle bir durum olmasa

---

⁶ 42 Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1044; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.130, no:8180; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.298, no:1323; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.605, no:5895; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.391; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.331, no:1438; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.754, no:21244.

da, tepeden tırnağa boy abdesti dediğimiz bu abdesti almayı Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Nerede tavsiye ediliyor? Tavsiye edildiği yerlerden birisi, cuma günü. Cuma günü tepeden tırnağa bir boy abdesti almak sevap. Efendimiz tavsiye ediyor. Cuma günü tepeden tırnağa yıkanacaksınız.

“—Hocam, camiye giderken mâlûm abdestten alır giderim.”

İyi ama yıkanırsan sevabı çok. Tepeden tırnağa yıkanacaksın, güzel kokular sürüneceksin, güzel tertemiz elbiselerini giyineceksin.

Cuma günü, müslümanın haftalık bayramı. Cuma gecesi ve cuma gündüzü, sevabı çok olan bir gece ve gündüz. Gusül abdesti alacaksın, giyineceksin, kuşanacaksın, pırıl pırıl tertemiz geleceksin. Çorabın tertemiz olacak, kokmayacak; vücudun tersiz olacak, koltuk altın kokmayacak, her şeyin tertemiz olacak. Camiye geleceksin, kimseyi rahatsız etmeyeceksin.

Vaaz dinlemek, sevap kazanmak için camiye erken geleceksin. Eğer camide vaaz veren bir kimse yoksa, Kur’an okuyacaksın. Cuma günü Kehf Sûresi’ni okumak çok sevap.

“—Kur’an okumasını bilmiyorum, ezberimde de değil.”

O zaman tesbih çekeceksin, salatü selâm getireceksin.

Peygamber Efendimize bir selâm getiren Alman’ın hikâyesini daha önce söyledim; Allah müslüman olmayı nasib ediyor. Onun için böyle hayırlı işlerle uğraşacaksın.

Cuma günü yıkanmak sevap... Sevapları nedir? On günlük günahı affoluyor. Burada bir başka tarafa işaret olunuyor. “—Kim cuma günü tepeden tırnağa güzelce yıkanır, cuma guslü alırsa, öteki cumaya kadar manevi temizlik içinde olur.” Manevi bakımdan, Allah’ın sevdiği bir taharet içinde olur. Ne güzel. Manevi bakımdan pis olmamak, Allah nazarında temiz bir kul olmak ne kadar güzel bir şey! Efendimiz niye böyle teşvik ediyor? Niye Allah bu mükâfatları veriyor? İslâm temizlik dini olduğu için. Bizim önemli prensiplerimizden birisi temizliktir. Açılıp bakılırsa, bizim din kitaplarımızın, mesela fıkıh kitaplarımızın ilk bahsi *Kitabu’ttahâre*’dir. Yani temizlikten bahseden bölümdür. Bizim işlerimiz temizlikten başlar. Müslümanın işi temizlikten başlar. Nasıl temiz olunur? Her şeyi bakımından temiz olur. Müslüman çirkin kokmayacak, ter kokmayacak, ağzı kokmayacak. Soğan yemiş, sarımsak yemiş, sucuk yemiş, pastırma yemiş. Bir geçirdiği zaman, üç saf gerideki adam bunun ne yediğini anlıyor; olmaz.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

---

⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.299, no:3330; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.252, no:18230; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.77, no:4880; Tahâvî, *Şerhü’lMaânî*, c.IV, s.3-238, no:6132; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.449, no:2095; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.86, no:1672; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.510, no:8745; Muğîretü’bnü Şu’be RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.185, no:871; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.342, no:1221; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.269, no:40920; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XX, s.61, no:21504.

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْخَبِيثَةِ فَلَا يَقْرُبَنَّ
مُصَلَّانَا حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهَا

(حم. د. حب. عن المغيرة بن شعبة)

RE. 408/14 (*Men ekele min hâzihi's-şecereti'l-habîseti felâ yakrabünne musallânâ*) “Kim bu kötü kokulu bitkiden (soğan, sarımsak) yemişse, bizim mescidimize yaklaşmasın; (*hattâ yezhebe rîhuhâ*) kokusu gidinceye kadar...”

Ya namazdan sonra ye, ya da yeme! Dişlerini fırçala, tedbirini al, ne yapacaksan yap, yanındaki arkadaşını rahatsız etme!

Nefesin çirkin kokmayacak, elbisen çirkin kokmayacak, koltuk altın çirkin kokmayacak, ayakların çirkin kokmayacak, tırnakların kesilmiş olacak, tıraşlı olacaksınız. Efendimiz diyor ki:

“—Benim karşıma, dişleriniz sararmış, ağızlarınız pis pis kokar vaziyette gelmeyin.”

Bunu hangi asırda söylüyor? On dört asır önce.

Nerede söylüyor? Arabistan'da söylüyor.

Yani su yok, diş fırçası yok, naylon yok, diş macunu yok. Hiçbir temizlik imkânının olmadığı bir yerde, ona rağmen söylüyor Peygamber Efendimiz. Ve o zamanın insanları, dallardan, ağaç köklerinden edindikleri misvak dediğimiz fırçalarla dişlerini o kadar güzel fırçalıyorlar ki ağızları etrafa pırıl pırıl ışık saçıyor.

Peygamber Efendimizin görünümünü anlatan bir hadis-i şerifte deniliyor ki:

“—Tebessüm ettiği zaman dişlerinden etrafa ışık saçılırdı.”

Efendimizin pırıl pırıl dişleri vardı. Müslümanın öyle olması lazım. Yıkanmayız, fırçalanmayız, temizlenmeyiz, tıraşlanmayız.

g. Abdestin İki Yönü

Müslüman temiz olacak. Nezafet diyoruz, müslüman nazif olacak, tahir, yani temiz olacak. Hem maddi, hem manevi temizlik olacak. Onun için abdest alıyoruz. Camiye gelirken namaz kılacağımız için abdest alıyoruz.

Abdestin iki yönü var. Bir maddi yönü var; abdest alan bir insan maddeten temiz oluyor. Ayađından ter kokusu gidiyor.

Burnunda sümük kalmıyor, ağzında yemek kırıntısı kalmıyor, yüzünde çapak kalmıyor, toz kalmıyor. Maddeten temizleniyor.

İkincisi; azalarını yıkarken yere damlayan sularla beraber günahları da gidiyor. Yani günahlarından da temizlenmesine sebep oluyor. Hem maddi temizlik, hem de günahlardan arınma oluyor.

Müslüman, o bakımdan günde beş defa günahlardan arınıyor. Haftada bir de cuma abdesti alıyor.

Müslümanın elbisesi temiz olur, kirli olmaz. Fakirdir, kumaşı yoktur, yamalı olabilir ama kirli olmaz. şimdi kumaş bir problem değil, no problem, herkes çiçek gibi olacak, tertemiz olacak. Müslümanın tertemiz, pırıl pırıl,

lekesiz, pak olması lazım, çünkü biz İslâm'ı temsil ediyoruz.

“—Bu kim?”

“—Müslüman.”

Tıraşımız güzel olacak, elbisemiz, her şeyimiz tertemiz olacak. Bize bakanlar imrenecek. Diyecekler ki:

“—Müslümanlar çok temiz, çok güzel, hakikaten imreniyorum.” Böyle diyecek, özenecek. Biz onları taklit etmeyeceğiz. Peygamber Efendimiz saçını nasıl tıraş etmişse, biz de öyle edeceğiz. Bu kadınlar tırnaklarını uzatıyorlar, üstlerini oje ile boyuyorlar. Uzun uzun tırnakları oluyor. Bir şey almak isteseler alamazlar. Tırnakları kedi tırnağı gibi uzun... Masanın üzerinden bir şey almak isteseler bir sürü uğraşırlar. Bizim usulümüz o değil. Bizim usulümüzde tırnaklar kesilir.

Bu adamlar tıraş olurlar, sakallarını tıraş ederler, bıyıklarını tıraş ederler. Dümdüz olurlar. Bizim usulümüz öyle değil. Peygamber Efendimiz sakalını hiç kesmemiş ve buyurmuş ki:⁸

قُصُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللَّحْيَ

(حم. عن أبي هريرة)

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.229, no:7132; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.152, no:11335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.305, no:8863; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.653, no:17226; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.97, no:1876; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.154, no:15202.

(*Kussu's-şevâribe, ve a'fü'l-lihâ*) “Bıyığı azaltın, ama sakalı uzatın!” buyurmuş. “—Ne yaparsanız yapın, nasıl isterseniz öyle yapın!” demiyor dikkat ederseniz. Gayrimüslimlere benzememizi istemiyor ve diyor ki:⁹

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى

(*Hâlifü'l-yehûde ve'n-nasârâ*) “Yahudilere ve hristiyanlara muhalefet edin! Onlara benzemeyin, onlar gibi olmayın!”

Şimdi biz onlar gibi olmaya çalışırsak olmaz. Bizim kendi şahsiyetimiz var. Bizim özel bir görünümümüz var. Kılığımız, kıyafetimiz hep öyle olacak.

Ben sizin kardeşinizim, siz benim kardeşimsiniz; bu pantolon bile olmuyor.

Ben bu cübbeyi niye giyiyorum. Süs olsun diye mi giyiyorum? Hayır, süs olsun diye giymiyorum. Neden giyiyorum? Pantolon dar olduğundan dolayı, secde ettiği zaman insanın bacakları belli oluyor, butları belli oluyor, alet edevat belli oluyor. O zaman namaz niyaz biraz garip oluyor. Ya bol giyeceksin, ya uzun giyeceksin; belli olmayacak.

Biz müslümanız. Müslümanın her şeyi değişiktir. Kadını da değişiktir, erkeği de değişiktir. Giyimi de değişiktir, yüzü de değişiktir. İslâmî olacaksınız.

Amerikalı bir kardeşimiz müslüman olmuş, Tür-

⁹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

kiye’de bizim ziyaretimize geldi. Baktım, Afganlılar gibi giyinmiş. Sarık sarmış, şalvar sarmış. Geldiği zaman hava soğuktu, ben incelik bakımından:

“—Üşümeyecek misin?” dedim. “Niye bu kıyafeti giydin, üşümüyorsun?” demek istedim. Dediki:

“—Benim İslâmî bir kıyafet giymem lâzım! Müslüman olduğumun kıyafetinden belli olması lâzım.”

O, niye kendi ülkesindeki vatandaşları gibi giyinmediğini sorduğumu zannetti. Halbuki ben onu demek istemedim. Ya anlatamadım, ya anlayamadı. “Kıyafetinden, müslüman olduğumun belli olması lâzım!” dedi. Çok doğru...

Sizler de böyle düşünmelisiniz. Müslüman ne yaptığını bilmeli. Zevk sahibi insanlar, kültürlü insanlar, şahsiyet sahibi insanlar başkasını taklit etmez. Ne yapması lazım geliyorsa, kendi ölçüleri vardır, ona göre yapar.

Ben arkadaşlarımın evine gidiyorum. Çağırıyorlar, davete icabet edip ziyarete gidiyorum. Yol-da bakıyorum, her evin bir üslubu var. Şu Yunan üslubu, şu Amerikan üslubu, şu Avusturya üslubu, şu Bavyera üslubu. Yani evin şekli, mimarisi, giriş, balkonlar vs. hepsi farklı oluyor.

Herkesin bir zevki, bir sanat anlayışı var. Bizim de İslâmî bir anlayışımız var. Öz kültürümüz var ve bu kültürümüzde her şeyin anlamı var, sebebi var. O sebeplerin hepsini, size her zaman ya söyleyebilirim, ya söyleyemem; Peygamber Efendimiz söyler veya söylemez. Ama onun dediği gibi yapmamız lâzım.

Bol giyinmemizin sebebi vardır, uzun giyinmemizin sebebi vardır, sakal bırakmamızın sebebi vardır, sakalı kazımamamızın sebebi vardır. Bunların hepsinin izahı var, ona göre hareket etmeye çalışmamız gerekiyor.

Tekrar hadis-i şerife dönecek olursak:

Cuma gününde bizim yıkanmamız vardır, biz cuma günü yıkanırız. Yıkanma nasıl olur? Yıkanma, suyu dökerek, ovuşturarak, üzerinde kirli suyu bırakmamakla olur. Küveti doldurup, içine ailenin bütün fertlerinin birer birer girip çıkmasıyla yıkanma olmaz. Bir kere girip çıktığı mı su, *müsta'mel* olur, *mâ-i müsta'mel* olur. Akıtacaksın, ovuşturacaksın, gidecek, yoksa olmaz. Hele kendisinin ayak arasında necaset varsa, o su necasetlenir, ikincisini temizlemez, kirletir. Temiz giren insan pis olur.

Bak, bizim banyo edişimiz bile farklı... Biz küvette banyo etmeyiz. Bizim usulümüz küvetli banyo değildir, şarıl şarıl suyun akmasıdır. Eski Bursa hamamlarında kurna vardır, su orada birikir, tasla alınır. İlkönce oraları iki üç defa güzelce yıkanır. Ondan sonra oradan su alınarak, dökünerek, sabunlanarak, keselenerek yıkanılır. Bak, yıkanmamız da farklı... Her şeyimizde öz kültürümüzün ve bir takım makul sebeplerin etkisi var.

Onun için cuma günü yıkanın, yıkanmaya önem verin! Tepeden tırnağa yıkanıp camiye öyle gelmenize, hem on günlük sevap bağışlanıyor, hem de ilerideki cumaya kadar Allah nazarında temiz bir kul, tahir bir kul, taharet üzere bir

kul olarak kalıyorsunuz. Hem maddi temizlik oluyor, hem de mânevi bakımdan sevap kazanıyorsunuz.

h. Cahilin Fetvâ Vermesi

Diğer hadis-i şerifi okuyorum. Bu hadis-i şerifi İbn-i Asâkîr rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁰

مَنْ أَفْتَى بِغَيْرِ عِلْمٍ لَعَنَتْهُ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَالرُّضِ
(كر. عن عليّ)

(*Men eftâ bi-gayri ilmin*) “Bir kimse bilgisi yokken, ilmi yokken, dînî ilmi yokken kendi başına fetva verirse, (*leanethü melâiketü’s-semâi ve’l-ard*) yer ve gök melekleri o kimseye lânet eder.”

Eftâ, fetva vermek demek. Kim kendi başına fetva veriyorsa... (*Bi-gayri ilmin*) İlmi yok, okumamış, alim değil; Kur’an bilmiyor, hadis bilmiyor. Kendi başına, “Olur, böyle yapmasan ziyan etmez!” diye atıyor, Ona atmak diyoruz. Bazen “İşkembe-i kübrâdan atmak”, bazen “Palavra sıkmak” deniliyor. Bilgisi yok, kendi kafasına göre atıyor.

Allah selâmet versin, çok alim bir tanıdığımız vardı, hacda görüştük. Dedi ki:

“—Türkiye’ye geleceğim, ama önce Mısır’a uğrayacağım, Türkiye’ye oradan geleceğim.”

¹⁰ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LIII, s.20, no:6077; Hz. Ali RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.X, s.193, no:29018; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XX, s.29, no:21407.

Sonra Türkiye’de buluştuk. Dedi ki:

“—Mısır’a gittim, alimlerle görüştüm. Yalnız ben bu Mısırlılardan pek bir şey anlamadım. Bir mesele soruyorum; “Şöyle yapsan olur.” diye sallıyorlar. Hiç fetva usulünü bilmiyorlar, böyle bir şeye lüzum görmüyorlar.”

Bir alimle karşılaşınca, kendisi için aydınlatıcı olsun, fikir müzakeresi, mübadelesi olsun diye bir mesele soruyor. Tabii, bu ciddi alışmış, Osmanlı alimi usulüyle alışmış. “Söylüyorsun, iyi ama delilin ne? Kaynak ne? Hangi ayete, hangi hadise göre böyle söylüyorsun?” diye sorunca, omuz kaldırıyor: “—Ne bileyim ben, bilmiyorum.” diyor. Bilmiyorsan sus, bilmeden fetva verme!

Bilmeden fetva verirse insan, ne olur? Onu söyleyeceğim:

“—Bir kimse, ilmi olmadan, din konusunda ileri geri konuşup fetva vermeye kalkarsa, göğün ve yerin melekleri bile ona lanet eder.”

“—Allah seni kahretsin, Allah sana lânet etsin! Allah seni rahmetinden tard etsin! Ne biçim adamsın? Dinin düzenini bozdun. Kendi bildiğine laf uydurdun, ortaya iş attın, kendi kafandan yorum yaptın!” diye melekler ona lanet eder durur.

Neden? Dinin özüne sadık kalındığı zaman, bozulmadan ileriye doğru gider. Herkes bir şey ekler, bir şey çıkarırsa, din bozulur. Bizim dinimizin bozulmaması için büyüklerimiz her şeyin aslına, özüne sadık kalmasına çok ihtimam etmiş.

“—Kur’an’da şöyle buyruluyor...”

Baş üstüne.

“—Hadiste böyle buyruluyor...”

Baş üstüne.

“—Ben kendi keyfime göre böyle yapsam daha iyi olacakmış gibi geliyor.”

Öyle şey yok. Ona derler, *bid’at*... Bid’at yok. Sen kendi aklından, kendi fikrinden dinde bir şey uydurma hakkına sahip değilsin. Öyle şey olmaz.

Öyle bir şey yapmaya kalkarsan, öyle bir bid’at ortaya çıkartırsan, Allah senin haccını, orucunu, namazını, niyazını, zekâtını, sadakanı hayrını kabul etmez. Ve böyle kendi bildiğine fetva verirsen o zaman göğün ve yerin melekleri sana lânet eder. Biliyorsan konuş, bilmiyorsan sus. Bilmediğin takdirde konuşma, bilene sor, bilenin yanına git, bilene talebe ol, bilenden öğren; bildiğin kadar konuş!

“—Ben falanca alimden duydum, filanca kitap yazıyor ki şu mesele şöyledir.” dersin, olur.

Ama kendine göre dersin, yerin ve göğün melekleri lânet eder. Çünkü din bozuluyor, dinin temeline dinamit konulmuş oluyor. Herkes kendi keyfinden bir laf söylerse olmaz. Bizim Anadolu’da söz şudur:

“—Kızı kendi haline bırakırsan, ya davulcuya varır, ya zurnacıya...”

Yani kız, anasının babasının sözünü dinlemeyecek, kendi başına bir eş seçecek

kendisine... Kime varır? Ya davulcuya varır, ya zurnacıya... Çünkü, “Dambur, dumbur... Zar, zur...” Davulun, zurnanın sesi hoşuna gider. O gençtir, tecrübesizdir, olmadık kimseyi seçer.

Allah cümlelerinden razı olsun... *Cezâkümü'llâhu hayran kesîran fl'd-dünyâ ve'1-âhireh...*

Sübhâneke lâ ilme lenâ, illâ mâ allemtenâ, inneke ente'lalîmü'l-hakîm... Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti amma yasifûn... Ve selâmün alâ cemi'il-enbiyâ-i ve'l-mürselîn, ve âli küllin ecmaîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin el-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

23. 12. 1990 - Melbourne / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü

